

Tranås
Emma Ross
0140 – 688 16

Vaggeryd
Emma Gansberg
0370 – 781 54

Vetlanda
Eva Jansson
0383 – 971 39

Värnamo
Karin Eskilson
0370 – 37 73 91

Miljösamverkan f
Projektedare
Camilla Johansson
0730-876 490

Broschyren tryckt
2009-01-07

miljösamverkan

- **Socialstyrelsen**
www.socialstyrelsen.se/Amnesord/halsoskydd
- **Naturvårdsverket**
www.naturvardsverket.se
Föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor - NFS 2003:24
- **Prevent**
www.prevent.se
Checklistor för t ex ventilation, städning och de viktigaste arbetsmiljöfrågorna
- **Astma och allergiförbundet**
www.astmaochallergiforbundet.se
Checklista för allergirond
- **Arbetslivsinstitutet**
www.skolliv.nu
Arbetslivsinstitutet har en websida där man kan få idéer och information om arbetsmiljöarbetet och som också kan användas i arbetet med egenkontroll samt "Skolans arbetsmiljöhandbok"
- **Miljösamverkan Västra Götaland**
www.vgregion.se
Komplett checklista för kontrollrond, allergirond, skyddsrondd och brandskydd. Kompendium om inomhusmiljö.
- **Miljösamverkan f**
www.miljosamverkanf.se
Läs om vårt projekt om egenkontroll. Här kan du hämta denna broschyr, anpassad för dubbelsidig utskrift.
- **Att se, höra och andas i skolan**
En handbok om skolans innemiljö, Arbetarskyddsstyrelsen och Boverket 1996
- **Smitta i förskolan**
Kunskapsöversikt från Socialstyrelsen 2001
- **Hygien, smittskydd och miljöbalken**
Hygienrutiner och egenkontroll, Socialstyrelsen 2008

Miljösamverkan f är ett samarbete mellan 12 av länets kommuner och länsstyrelsen.

Syfte:

- effektivisera tillsynen inom miljö- och hälsoskyddsområdet
- likvärdiga bedömningar i länet
- gemensamma projekt och tillsynskampanjer
- gemensamt informationsmaterial

Egenkontroll i skola, förskola och fritidshem

miljösamverkan

Bestämmelser och beslut

Ansvarsfördelning

Kompetens

Utrustning för drift och kontroll

Riskbedömning

Alltså...

Miljöbalken lägger ansvaret på dig som verksamhetsutövare att självständigt följa miljöbalkens regler

Egenkontroll är den metod du ska använda!

miljösamverkan

Egenkontroll - vad är det?

För barnen är det viktigt med en god inomhusmiljö och att de inte utsätts för hälsorisker i skolan eller förskolan. Egenkontrollen är ett verktyg för att se till att man lever upp till miljöbalkens grundläggande krav på resurs-hushållning och hänsyn till hälsa och miljö.

Det generella kravet på egenkontroll enligt miljöbalken gäller alla verksamheter som kan medföra skada eller olägenhet för människan eller miljön. Ett mer preciserat krav på egenkontroll finns för bl.a. skolor och förskolor eftersom de är anmälningspliktiga verksamheter. Kraven finns i förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll (SFS:1998:901).

Genom egenkontrollen kan man motverka och förebygga olägenhet för människors hälsa eller påverkan på miljön. En väl fungerande egenkontroll ger goda förutsättningar för att fel på utrustning, olämplig inredning, felaktiga rutiner (exv. städrutiner) eller andra brister, upptäcks innan de orsakar besvär, hälsoproblem eller miljöpåverkan.

Egenkontrollen ska naturligtvis anpassas efter verksamheten. En stor skola med kemi- och slöjdsalar behöver oftast en mer omfattande egenkontroll än en förskola med en avdelning.

Dokumentationen av egenkontrollen underlättar arbetet och uppföljningen. Det blir också lättare att redovisa egenkontrollen för kommunens miljökontor som har tillsynsansvar över att reglerna om egenkontroll följs.

Här finns mer information

- **Miljöbalken 1998:808**
är den grundläggande lagstiftningen inom miljöområdet
www.notisum.se eller www.lagrummet.gov.se
Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd - SFS 1998:899
Förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll - SFS 1998:901
Avfallsförordningen - SFS 2001:1063
- **Socialstyrelsens allmänna råd**
www.socialstyrelsen.se
Städning - SOSFS 1996:33
Fukt och mikroorganismer - SOSFS 1999:21
Radon - SOSFS 2004:6
Ventilation - SOSFS 1999:25
Buller inomhus - SOSFS 2005:6
Höga ljudnivåer - SOSFS 2005:7
Temperatur inomhus - SOSFS 2005:15
- **Boverket**
www.boverket.se
Förordningen om funktionskontroll av ventilationssystem - SFS 1991:1273
- **Arbetsmiljöverket**
www.av.se
Arbetsmiljöverkets hemsida innehåller t. ex. en temasida om skolor och vad som är viktigt i skolans arbetsmiljö
Kemiska arbetsmiljörisker - AFS 2000:04
Laboratoriearbete med kemikalier - AFS 1997:10
- **Statens Folkhälsoinstitut**
www.fhi.se
Tobakslagen 1993:581
- **Kemikalieinspektionen**
www.kemi.se
På kemikalieinspektionens hemsida kan man hitta information om kemikalier, säkerhetsdatablad mm

Kontaktperson i din kommun:

Eksjö
Peter Larsson
0381 – 362 12

Gislaved
Elisabet Pagacz
0371 – 811 97

Gnosjö
Claes Magnusson
0370 – 33 10 93

Habo/Mullsjö
Lars-Erik Sidenholm
036 – 482 60

Jönköping
Gösta Emilsson
036 – 10 54 56

Nässjö
Berndt Gustavsson
0380 – 51 83 12

Sävsjö
Linda Dahmm
0382 – 152 64

miljösamverkan

Tänk på att kraven för arbetsmiljö och brandskydd ofta är desamma som kraven för egenkontroll!

Detta gäller också kemikaliehanteringen

Se över kemikalieförteckningen och byt ut till mindre miljöskadliga produkter om det går

Kemikalieförteckning

Det ska finnas en förteckning över kemiska produkter som hanteras i verksamheten och som kan innebära risker från hälso- eller miljösynpunkt.

Kemikalieförteckningen ska innehålla uppgifter om:

- Produktens namn
- Omfattning och användning
- Information om hälso- och miljöfarlighet
- Klassificering med avseende på hälso- och miljöfarlighet

I dokumentationen ska det finnas en ansvarig för kemikalieförteckningen. Förteckningen ska kontinuerligt uppdateras och det ska finnas aktuella säkerhetsdatablad för samtliga kemikalier.

Miljöbalken

Miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling, vilken är förutsättningen för en bra miljö nu och i framtiden.

Viktigt i miljöbalken är bland annat hushållningsprincipen och utbytesprincipen.

Det innebär att alla som bedriver en verksamhet ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheten till återanvändning och återvinning. I första hand ska förnybara energikällor användas.

Om det finns mindre skadliga kemikalier än de man använder idag ska de mindre skadliga användas för att minska belastningen på miljön.

Ansvar

Det är arbetsgivaren som ansvarar för att det finns en dokumenterad och fungerande egenkontroll. Men det är viktigt att fördela ansvaret bland personalen och göra alla delaktiga i arbetet.

Det ska vara tydligt vem som ansvarar för vad. Den ansvarige måste ha kunskap om lagar och regler samt ha tid och möjlighet att göra det som krävs.

En viktig del i egenkontrollen är att se till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan verksamhetsutövare och fastighetsägaren eller fastighetsförvaltningen. Vem som ansvarar för åtgärder i olika situationer måste vara klartlagt och dokumenterat.

Hushållnings-
principen

Utbytesprincipen

Samordna arbetet
och gör en tydlig
ansvarsfördelning

Ansvarsfördelning
mellan verksam-
hetsutövare och
fastighetsförvaltning
är speciellt viktig!

Ta tillvara den kunskap som finns i och utanför skolan

Starta med det som är enkelt och ha tålamod

Samordna med arbetsmiljöarbete och brandskyddsarbete

Var noga med utvärdering, uppföljning och dokumentation

Rutiner och dokumentation

Det ska finnas rutiner för att fortlöpande kontrollera att risker för miljö och hälsa förebyggs. Det ska finnas möjlighet att i god tid sätta in åtgärder mot brister i eller risker med verksamheten.

Man kan med fördel samordna egenkontrollen med det systematiska arbetsmiljöarbetet. Kraven på den fysiska arbetsmiljön som t. ex. luft, ventilation, buller, allergiförebyggande arbete och städrutiner sammanfaller i stort sett med det som också krävs enligt miljöbalkens egenkontroll. Detsamma gäller kraven på kemiska produkter (se sidan 5), där arbetsmiljöverkets krav och miljöbalkens krav i stort sett är lika.

Exempel på dokumenterade rutiner som bör ingå i egenkontrollen är:

- Skötsel och underhåll
- Ventilationskontroll
- Städning; metoder, tidpunkt, vem som utför den, omfattning och uppföljning
- Hygien- och smittskyddsrutiner, viktigt t ex vid blöjbyten på förskolor
- Rutiner för olyckor och andra tillbud, t ex allergireaktioner
- Rutiner för hur man hanterar klagomål från t ex elever
- Hantering av avfall/farligt avfall
- Hantering av kemikalier

Vid driftstörningar eller liknande som kan skada hälsan eller miljön inom eller utom verksamheten ska kommunens miljökontor underrättas och det ska finnas fastställda rutiner för att hantera situationen.

Risker

Riskerna med verksamheten ska fortlöpande bedömas och undersökas ur hälso- och miljösynpunkt. Utifrån bedömningen ska man sedan vidta åtgärder för att minska riskerna.

Vidtagna åtgärder ska dokumenteras. Oberoende av om ansvaret för kontrollen ligger på fastighetsägaren eller någon annan ska verksamhetsutövaren ha kunskap om riskerna. Det ska därför finnas rutiner för att inhämta sådan information.

Det finns olika metoder och verktyg för att bedöma riskerna:

- På sista sidan i broschyren finns en förteckning på platser där man kan hämta förslag till checklistor för kontrollrond och allergirond
- Ventilationskontroll, bl a mätning av halten av koldioxid vid normal verksamhet samt bedömning av antalet personer som kan vistas i lokalen i förhållande till ventilationens kapacitet
- Mätning av temperatur, fukt och luftföroreningar inomhus
- Bullermätningar
- Radonmätningar
- Temperaturmätning i varmvattensystem för att förhindra tillväxt av legionellabakterier

Inomhusmiljön påverkar människors hälsa

Dålig luft och buller är tröttnande

För hög radonhalt är en riskfaktor

Det finns en koppling mellan fuktskador och hälsoproblem